

Budget 2023

Ekonomiplan 2024 – 2025

Fastställd av förbundsstämman § 8/25.11.2022

Innehåll

Stadganden om budget i kommuner, kommunalförbund och specifikt Ålands kommunförbund	3
Behandling av budget 2023	4
Om Ålands kommunförbund	5
Det allmänna läget inför 2023	6
Allmän bedömning	6
Pandemiläget och kriget i Ukraina	6
Omvärlden	7
Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet	9
Verksamhetsplan budgetåret 2023 och planåren 2024 - 2025	10
Fortsatt behov av revideringar av förbundets grundavtal och förvaltningsstadga	10
Förväntade tyngdpunktsområden för intressebevakningen under 2023	10
Revidering av kommunallagen för Landskapet Åland	10
Samarbetsformer över förvaltningsgränserna	11
Samarbetsformer och arbetsmetoder i kommunerna	12
Aktuella avgränsningar i verksamheten inför 2023	13
Planer för verksamhetsåren 2024 och 2025	14
Remissinstans	14
Intressebevakning	15
Rådgivning	15
Utbildning och kursverksamhet	15
Skattetabeller och skatteberäkningar	16
Kommunala avtalsdelegationen KAD	16
Verksamhetsår 2023 KAD	17
Budgetens bindningsnivå	18
Resultaträkning	18
Driftsbudget	20
Kommunernas andelar	20
Kommunandelar för Ålands kommunförbund och KAD	21
Ekonomiplan 2023 - 2024	22
Organisationsstruktur	23
Förbundsstämman 2020 - 2023	23
Förbundsstyrelsen 2022 - 2023	24
Avtalsdelegationen 2020 - 2023	24
Revisorer	24
Personalorganisation 2023	24
Bilaga – Prognos för kommunandelarna år 2023	25

Kommunallagen för landskapet Åland

10 kap. Kommunens ekonomi [gäller enligt 93 § ”i tillämpliga delar” även för kommunalförbund]

64 §. Budget

Kommunen [förbundet] skall varje år upprätta en budget för nästa kalenderår. Förslaget till budget skall upprättas av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före utgången av november månad. Fullmäktige skall anta budgeten före utgången av året.

Budgeten skall innehålla målen för kommunens verksamhet och ekonomi samt föreslagna ändringar i verksamheten och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas. Av budgeten skall framgå de anslag och beräknade inkomster som verksamhetsmålen förutsätter samt hur finansieringsbehoven skall täckas. Anslag och beräknade inkomster kan tas in till brutto- eller nettobelopp. Budgeten skall bestå av en driftsekonomi- och resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel. Budgeten skall iakttas i kommunens verksamhet och hushållning. Beslut om ändringar i budgeten fattas av fullmäktige.

65 §. Ekonomiplan

Fullmäktige [stämman] skall varje år senast i samband med att budgeten antas godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år, av vilka budgetåret är det första. En ekonomiplan innehåller målen för kommunens verksamhet och ekonomi och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas.

Ålands kommunförbunds förvaltningsstadga

7 kap. Kommunförbundets ekonomiska förvaltning

62 § Budgetens verkställighet

Förbundsstämman godkänner i budgeten verksamhetsmål, anslag och beräknade inkomster för de enskilda organens uppgifter och projekt.

Förbundsstyrelsen godkänner dispositionsplaner som grundar sig på budgeten förutom för Ålands kommunala avtalsdelegation som godkänner sin egen dispositionsplan.

Styrelsen kan överföra rätten att godkänna dispositionsplaner på underlydande tjänstemän.

63 § Ändringar i budgeten

Förbundsstyrelsen har omdisponeringsrätt inom budgetens enskilda resultatenheter - drift, finansiering och investering - under förutsättning att dessa kan finansieras inom respektive resultatenhets totala anslag. Omdisponeringsrätten innebär inte att förbundsstyrelsen har rätt att göra omdisponeringar mellan drift, finansiering och investering.

Förbundsstyrelsen är berättigad att delegera budgetfrågor till tjänsteman samt utfärda närmare budgetdirektiv över budgetens förverkligande.

Efter budgetåret kan ändringar i budgeten behandlas endast i undantagsfall. Efter det att bokslutet har undertecknats kan förslag till ändringar i budgeten inte föreläggas förbundsstämman.

Vid förslag till ändringar i anslagen bör också utredas vilken verkan ändringarna får på målen för verksamheten och på de beräknade inkomsterna. Likaså måste man, innan ändringar görs i målen för verksamheten eller i de beräknade inkomsterna, utreda ändringarnas inverkan på anslagen.

Behandling av budget 2023

Det preliminära budgetförslaget skickades till kommunerna 14 september per e-post.

Den preliminära budgeten utgår ifrån antagandet om att volymen i verksamheten 2023 motsvarar volymen under 2022, med beaktande av att Jomala kommun lämnar förbundet från och med 1 januari 2023.

Totalt minskar kommunandelarna med 1,3 % jämfört med 2022 års fastställda budget, vilket motsvarar drygt 3 000 €. Kostnaderna för personal och hyra förväntas minska, dock uppskattas kostnaden för KAD bli högre på grund av förändringen i konsumentprisindex (ca 8%).

Kostnads/intäktsslag	BU 2022	BU 2023	+ / - €
Kommunandelar	240 650	232 500	- 8 150
Kursintäkter	5 000	5 000	-
Personalkostnader Löner och arvoden	- 99 500	- 90 500	9 000
Personalkostnader Lönebikostnader	- 21 350	- 18 600	2 750
Köp av tjänster/kundtjänster	- 115 050	- 120 850	- 5 800
Material	- 3 500	- 3 450	50
Lokalkostnader samt övriga kostnader	- 6 250	- 3 600	2 650
Totalsumma	0	500	500

Slutgiltigt budgetförslag behandlas i styrelsen 11 november 2022.

Budgetförslag fastställs av Ålands kommunförbunds höststämma 25 november 2022.

Om Ålands kommunförbund

Kommunalförbundet Ålands kommunförbund är en intresse- och arbetsgivarorganisation för den kommunala sektorn. Vi driver våra medlemmars intressen och erbjuder dem stöd och service.

Kommunförbundets allmänna uppgifter är enligt Kommunallag för landskapet Åland att:

- Bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet
- Fungera som remissinstans
- Fungera som samarbetsorgan för kommunerna
- Utse kommunala avtalsdelegationen samt sköta dess ekonomi och förvaltning
- Fungera som rådgivande organ inom juridik och ekonomi
- Fungera som samarbetsorgan vid kommunalt samarbete utanför Åland
- Ha hand om andra gemensamma ärenden om förbundsstämman så beslutar

Till förbundets viktigaste uppdrag hör att bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet, värna och stödja den kommunala självstyrelsen, främja samarbetet mellan kommunerna, bistå kommunerna i utvecklingen av verksamheten och agera som arbetsgivarorganisation.

Förbundet företräder efter 1 januari 2023 totalt 14 av Ålands alla kommuner, varav 8 är landsbygdskommuner och 6 skärgårdskommuner.

Sedan år 2013 är Mariehamn inte medlem i kommunförbundet och 2023 lämnar också Jomala. Samtliga 16 kommuner på Åland ingår dock i avtalsdelegationen som ombesörjs av kommunförbundet.

Allmän bedömning

Ny lagstiftning och skärpta krav skapar fortsättningsvis ett högre tryck på kommunernas serviceproduktion, vilket skapar en kostnadsdrivande effekt och en större administrativ börda. Som exempel kan nämnas ändringarna i lagstiftningen om barnomsorg och hemvårdsstöd som gäller från och med 01.08.2022 och förutspås leda till betydligt högre kostnader för kommunerna än vad som beräknades i lagförslaget.

I dagsläget finns det flera orosmoment när det gäller de ekonomiska utsikterna för framtiden. Konjunkturläget och de allmänna prishöjningarna kommer att vara kostnadsdrivande också för kommunernas verksamheter. Skatteintäkternas oförutsägbara utfall som bidrog till kommunernas goda resultat 2021 skapar en osäkerhet inför budgetarbetet och det finns orsak att vara försiktig. Sammantaget talar de ekonomiska utsikterna för att kommunernas ekonomiska läge kommer att vara utmanande.

I Finland verkställs social- och hälsovårdsreformen från och med 01.01.2023. Reformen innebär att social- och hälsovården samt räddningsväsendet överförs till välfärdsområden, vilket medför omfattande förändringar i rikets lagstiftning och en omfördelning av finansiering från kommuner till välfärdsområden. Trots att reformen inte gäller på Åland kommer den knappast att gå obemärkt förbi. Landskapet har tagit höjd för vissa aviserade förändringar, till exempel vad gäller klientavgiftslagstiftningen och omfördelningen av samfundsskatterna, men det finns i skrivande stund inga beslut och tidtabellen innan årsskiftet är knapp. Kommunerna bör vara beredda på att reformen kan komma att påverka även den åländska förvaltningen.

Bristen på kompetent arbetskraft tar sig främst i uttryck inom äldreomsorgen och flera kommuner påtalar redan idag svårigheterna i rekrytering och bemanning. Den förändrande befolkningsstrukturen kommer att ställa ytterligare krav på serviceproduktionen och kompetensförsörjningen i framtiden.

Från och med 01.01.2023 är inte längre Jomala kommun medlem i kommunförbundet. Verksamheten förändras inte nämnvärt av utträdet men ställer krav på nya samarbeten och att förbundet samt dess medlemskommuner kan anpassa sig efter de förändrade förutsättningarna.

Pandemiläget och kriget i Ukraina

Året 2022 präglades fortsättningsvis av pandemin för att så småningom normaliseras under året, vilket medför att utsikterna för 2023 är goda. Den relativa arbetslöshetsgraden fortsätter att minska och närmar sig nivån innan pandemin bröt ut. Under hösten har vissa kommuner noterat kostnadsdrivande faktorer inom skolan som kan relateras till pandemin, vilket förmodligen kommer att märkas även under kommande år.

Rysslands invasion av Ukraina som inleddes i februari i år ser inte ut att ha ett slutdatum inom en nära framtid. Även om den största och mest akuta flyktingvågen har mattats av finns det flera frågetecken kring ersättningar för integration, barnomsorg och skola som behöver redas ut.

De senaste årens världshändelser visar att man aldrig vet vad som väntar runt hörnet, men samtidigt syns styrkan i korta avstånd mellan beslutsfattare och tjänstemän och möjligheten att snabbt ställa om och lösa problem.

Omvärlden

Regeringens budgetförhandlingar i Finland fokuserar främst på att öka medborgarnas köpkraft. Finlands kommunförbund kritiserar avsaknaden av kompensationer för coronakostnader och uttrycker oro för kommunernas ekonomi som präglas av omvälvningen som social- och hälsovårdsreformen medför. Även Finlands kommunförbund berörs av reformen och i dagsläget pågår samarbetsförhandlingar som hotar upp till 60 tjänster.

Finlands kommunförbund förutspår att de kommande årens finansiella svängrum kommer att krympa på grund av långsammare ekonomisk tillväxt, stigande räntor, befolkningens stigande ålder och den kostnadsdrivande situationen till följd av kriget i Ukraina samt flera utökande skyldigheter för den offentliga sektorn och ytterligare reglering. Även Sveriges Kommuner och Regioner förutspår en bromsande ekonomi och urholkning av skatteunderlaget som utmanar finansieringen av det utökade behovet av välfärd.

Samhället är i ständig förändring och de globala trenderna når också den lokala nivån och småskaligheten på Åland, där de lokala förutsättningarna skapar både möjligheter och utmaningar i att möta omvärldens förändringstakt. Framtiden kommer att innebära utmaningar på många plan och kommunerna har en viktig roll i att vara robusta i oroliga tider.

Målsättningar för 2023

- Ålands kommunförbund är en trovärdig aktör i samhället och bidrar med ett kommunalt helhetsperspektiv genom faktabaserade analyser och ställningstaganden.
- Kommunförbundets verksamhet utvecklas i en kontinuerlig dialog med medlemskommunerna.
- Kommunförbundet ger aktivt stöd för gemensamma serviceformer och samarbetslösningar i existerande former, samt påtalar behov av nya samarbetsformer som uppkommer av ny lagstiftning eller andra orsaker.
- Kommunförbundet driver på och påtalar kommunernas intressen och får genomslag i beslutsforum och debatter.
- Kommunförbundet bevakar ny lagstiftning, påtalar behovet av att revidera föråldrad lagstiftning och besvarar remisser.
- Kommunförbundet medverkar aktivt till att stärka och utveckla den digitala kompetensen. Kompetensen måste stärkas inom hela offentliga Åland för att harmoniera med omvärlden och förebygga eventuell kommande lagstiftning. Digitala processer möjliggör inbesparingar och ett mera systematiskt och effektivt arbetssätt.
- Kommunförbundet bör reda ut vilka möjligheter det finns att bistå med resurser och kompetens till kommunerna, med hänsyn till de utmaningar som finns i förhållande till nya lagkrav och svårigheter i att rekrytera kompetens.
- Ålands kommunförbund utvecklar samarbetet med Finlands kommunförbund genom kontinuerlig dialog, samt informerar medlemskommunerna om händelser i Finland. Om Finlands kommunförbund anställer en sakkunnig på Åland bör rollerna tydliggöras och en revidering av samarbetsavtalet ske.

Målsättningarna utvärderas regelbundet under året.

Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet

Ålands kommunförbund har sedan 2013 verkat i sin nuvarande skepnad och omfattning sedan Mariehamns stad utträdde ur förbundet verkställdes. Från och med 2023 förändras medlemsstrukturen när Jomala kommun utträder ur förbundet.

Utgående från rapporten "Framtiden i Fokus" som togs fram inför Mariehamns utträde har tyngdpunkten i verksamheten legat på intressebevakning för kommunernas räkning och rådgivning i den omfattning som det har varit möjligt att leverera med hänsyn till personalresurserna.

Tyngdpunkterna i de senaste mandatperioderna har varierat mellan ett hårt politiskt reformtryck och omfattande krishantering för att motverka effekter av covid-19 pandemin och kriget i Ukraina. Den politiska agendan präglar också Ålands kommunförbunds verksamhet.

Som en följd av ökad detaljstyrning, skärpta regler och utökade lagkrav finns efterfrågan på rådgivning från Ålands kommunförbund som nuvarande organisation och resurser inte alla gånger kan svara mot. Läget försvåras ytterligare av den brådskande tidtabell som i regel tillämpas på lagstiftning och reformer.

Ålands kommunförbund har sedan 2020 ett samarbetsavtal med Finlands kommunförbund. Alla åländska kommuner är också medlemmar i Finlands kommunförbund, som från och med 1 januari står inför en förändrad organisationsform i och med den förvaltningsreform som genomförs där en ny regional nivå tillkommer i form av välfärdsområden. De åländska kommunerna har i dagsläget en reducerad medlemsavgift till Finlands kommunförbund med motiveringen att förbundet inte kan sköta de åländska kommunernas intressebevakning i förhållande till Ålands Landskapsregering.

Utmaningen för Finlands kommunförbund är att garantera service på svenska, för de åländska kommunerna och Ålands kommunförbund är utmaningen att det finns ett större behov av bredare sakkunskap och juridisk expertis än vad man kan tillgodose i verksamheten. Under 2022 har Finlands kommunförbund skickat en förfrågan kring att anställa en åländsk expert för att tillgodose servicen till de åländska kommunerna. Förfrågan lades under hösten på is i och med de förändrade organisationsformerna i Finlands kommunförbund.

Även när det gäller kollektivavtal och arbetsgivarfrågor finns ett behov av rådgivning som KAD idag inte kan svara emot på grund av de avgränsningar som har gjorts. Framtiden för KAD och den egna kommunala avtalsrätten på Åland är något som behöver utredas närmare.

Ålands kommunförbund hyr sedan maj 2022 ett kontorsrum vid Finström kommunkansli.

Ålands kommunförbunds verksamhet regleras i 13.kap Kommunallagen för Landskapet Åland och i förbundets styrdokument, grundavtal och förvaltningsstadga, som härstammar från 1997.

Fortsatt behov av revideringar av förbundets grundavtal och förvaltningsstadga

I samband med revideringar av Kommunallagen och/eller som en konsekvens av en förändrad kommunstruktur på Åland kan Ålands kommunförbunds status komma att påverkas. Grundavtalet bör revideras när det finns konkret information kring kommande lagförändringar och hur dessa eventuellt påverkar förbunden. I väntan på revidering av kommunal lagstiftning bör en mindre revidering av förvaltningsstadgan ske 2023, där möjlighet till elektroniska beslut och distansmöten införs.

I anslutning till ändringen av grundavtalet bör möjligheterna för Ålands kommunförbund att stå värd för olika former av samarbeten utökas.

Avtalet med Jomala kommun om köp av tjänster för avtalschef fortlöper och innebär kostnader om 82 500 euro för år 2023.

Förväntade tyngdpunktsområden för intressebevakningen under 2023

Revidering av kommunallagen för Landskapet Åland

Ålands kommunförbund har redan inför mandatperioden 2015 – 2019 och inför den pågående mandatperioden 2020 – 2023 påtalat behovet av att i grunden revidera kommunallagen för landskapet Åland.

Kommunallagen antogs 1998 och behöver revideras för att lagstiftningen ska överensstämma med den utveckling av rättspraxis som skett under de drygt 25 åren som lagen har varit i kraft. Även EU-direktiv rörande till exempel offentliga sektorns skuldsättning för implementeras, liksom skyldigheterna för kommunerna att tillämpa bokföringslagen bör tydliggöras. Ytterligare diskuteras regelverket kring valbarhet till olika kommunala organ med jämna mellanrum.

Ålands Landskapsregering tillsatte den 21 december 2020 en arbetsgrupp med uppdrag att förnya eller ta fram en ny kommunallag för landskapet Åland. Under hösten 2022 nåddes Ålands kommunförbund av besked att revideringen av kommunallagen läggs på is på grund av resursbrist.

I oktober 2023 är det lagtings- och kommunalval på Åland, vilket innebär att arbetet med en ny kommunallag återigen förskjuts till nästa mandatperiod. Förbundet för fortsättningsvis påtala behovet av revidering och belysa problematiken det medför för att i så snart det är möjligt få upp frågan på agendan.

Revidering av förvaltningslagen för Landskapet Åland

För kommunerna utgör kommunallagen, förvaltningslagen och offentlighetslagen en helhet och lagarna bör fungera i samklang.

Landskapets nya offentlighetslag trädde i kraft 1 januari 2022. Förvaltningslagen som antogs 2008 bör revideras för att omfatta även förvaltningsklagan, som kommunerna i vissa fall är förpliktade att behandla men som inte regleras i den åländska förvaltningslagen. Revideringen av förvaltningslagen bör ske som en parallell process till revideringen av kommunallagen, för att anpassa lagstiftningen efter de förändringar som görs.

Tydligare reglering av klientavgifter inom socialvården med individen i centrum

Klientavgiftslagen som ändrade i riket 2021 komplicerade rättsläget inom socialvården på Åland. Arbetet med att tillämpa en landskapslag om klientavgifter förväntas vara klart till 2023, samtidigt som den mer omfattande revideringen fortsätter etappvis.

Ålands kommunförbund anser att det finns ett stort behov av att revidera klientavgiftslagen för att möjliggöra en mera enhetlig tillämpning och förstärka klientens rättssäkerhet. I synnerhet äldreomsorg omfattar en stor mängd olika avgifter, hyror och andra boendekostnader som riskerar att leda till en situation där klientens betalningsförmåga inte beaktas eftersom flera olika offentliga insatser kan vara inblandade vid fastställandet av avgifterna.

SOTE-reformen i riket som flyttar över social- och hälsovårdsuppgifterna från kommunerna till välfärdsområdena förväntas komplicera rättsläget på Åland ytterligare, vilket medför ett behov av att förnya lagstiftningen inom flera områden.

Samarbetsformer över förvaltningsgränserna

Samverkansavtal mellan socialvården och hälsovården

Under 2021 undertecknades följande samverkansavtal:

- Samverkansavtal gällande service på institution
- Samverkansavtal gällande alkohol- och drogarbete
- Samverkansavtal för förebyggande av psykisk ohälsa och arbete för psykisk hälsa
- Samverkansavtal gällande hemvård
- Samverkansavtal om boendeservice

Processen med att revidera avtalen har inletts under 2022 och kommer att fortsätta under 2023.

Det finns ett fortlöpande behov av att utveckla samarbetsformen och rutiner för att målsättningen med samverkansavtalen ska förverkligas. På grund av det stora antalet avtalsparter måste formerna för revideringar och uttolkningar av avtalen formaliseras. Ålands kommunförbund har ingen formell roll i processen men fortsätter att bevaka kommunernas intressen i frågan.

Samarbetsformer och arbetsmetoder i kommunerna

Servicebolag

Ålands kommunförbund har under en längre tidsperiod utrett möjligheterna att grunda ett kommunalt servicebolag som kunde sköta funktioner för kommunernas räkning. Utredningen har efterfrågats från kommunalt håll med hänsyn till de utmaningar som finns gällande tillräckliga resurser och kompetens i kommunernas verksamhet.

Ett samägt bolag är en smidig lösning på sådana administrativa uppgifter som inte kräver någon demokratisk samarbetsplattform. Det vore ytterligare en naturlig utveckling av existerande upplägg där kommunerna köper tjänster av en annan kommun, till exempel inom löneräkning.

Förbundsstyrelsen begärde och fick en särskild fullmakt enligt 3 § 8.punkt i förbundets grundavtal för att utreda frågan om ett samägt kommunalt servicebolag av höststämman 2020. Arbetet med utredningen har sedan fortgått men är för närvarande pausad på grund av bristen på enighet. Ålands kommunförbund kommer under 2023 att sondera intresse för att antingen fortsätta med utredningen eller avsluta den.

Digitalisering av offentliga Åland

Det offentliga Ålands digitala kompetens måste stärkas för att underlätta användandet av digitala tjänster samt möta den nödvändiga nivån på informationssäkerhet.

Digitala tjänster bör vara en prioriterad fråga för att öka tillgängligheten och användarbarheten för de kommunala tjänsterna som kommuninvånarna använder. Inom förvaltningen finns en stor möjlighet att effektivisera och automatisera processer som idag i stor utsträckning sköts manuellt, likaså finns det stora fördelar i att säkerställa en trygg och tillgänglig informationsöverföring.

Frågan kring informationssäkerhet har ytterligare aktualiserats i och med de allt vanligare förekomsterna av cyberattacker och kraven på informationssäkerhet kommer med hög sannolikhet att utökas i framtiden. Det offentliga Ålands måste vara rustat för att möta högre krav, för att inte riskera invånarnas rättssäkerhet.

Kommunala samarbetsformer och gemensamma angelägenheter

Frågan om de kommunala samarbetena och styrning av kommunalförbunden fortsätter att vara högt på agendan. Det finns svårigheter i att hitta gemensamma vägar och inriktningar framåt och Ålands kommunförbund har arbetat aktivt med frågan en längre tid.

En av de centrala uppgifterna för Ålands kommunförbund är att fungera som ett samarbetsorgan för kommunerna. Kommunförbundet bör fortsättningsvis ha hög beredskap att bistå i förändringsprocesser och initiera diskussioner kring de behov som finns.

Ålands kommunförbund samordnar inköp av tjänst som dataskyddsombud till totalt 15 kommuner och 5 kommunalförbund. Under 2023 ska andra alternativ undersökas och utredas för att hitta en mera kostnadseffektiv lösning.

Utredning av fastighetsskatt för fritidsboende

Lagstiftningen kring fastighetsskatt av fritidsboende skiljer sig åt mellan riket och Åland, varvid det finns skäl att reda ut effekterna av detta. Kommunförbundet bör utreda frågan under året och vid behov påtala förändringsförslag till Ålands Landskapsregering.

Tonläget och samhällsdebatten

Den åländska samhällsdebatten präglas av en hög mediatäthet och högljudda åsikter som sällan baseras på fakta. Lagtingsdebatten förs inte längre endast i plenisalen utan tar också mycket utrymme i sociala medier. Det är snarare regel än undan att kommunerna får agera måltavlor för dess blotta existens.

Ålands kommunförbunds roll i samhällsdebatten är att genom hög trovärdighet bidra med ett kommunalt helhetsperspektiv. Detta genom faktabaserade analyser och aktiva ställningstaganden i offentligheten.

Ålands kommunförbund bör prioritera en hög synlighet i media och inte tveka att uttrycka sig kring kommunernas verksamhet.

Aktuella avgränsningar i verksamheten inför 2023

- Ålands kommunförbund bör fokusera på intressebevakningen och både aktivt och strategiskt bevaka de frågor som är viktiga för kommunerna. Kommunförbundet bör i så stor utsträckning som möjligt agera på medlemskommunernas gemensamma initiativ och driva dessa, alternativt genom att hitta den minsta gemensamma nämnaren.
- Ålands kommunförbund bör fokusera på servicen till medlemskommunerna och utveckla verksamheten i dialog med kommunernas förtroendevalda och tjänstemän.
- Ålands kommunförbund bör koncentrera verksamheten till de sammanhang som är av strategisk betydelse för kommunernas finansiering och lagstiftning som är av central betydelse för kommunernas verksamhet.
- Ålands kommunförbund bör i dialog med Finlands Kommunförbund r.f. utveckla samarbetet och tydliggöra arbetsfördelningen mellan intresseorganen som gynnar Ålands kommunförbunds medlemskommuner.
- Ålands kommunförbund bör bevaka landskapslagstiftningen som reglerar kommunernas uppgifter och i enlighet med finansieringsprincipen se till att finansieringen är i proportion till uppgiftshelheten
- Ålands kommunförbund bör prioritera och göra avvägningar i förhållande till den reella nyttan för de representativa organen som Ålands kommunförbund bjuds in till.

Planer för verksamhetsåren 2024 och 2025

Ålands kommunförbunds mandat återfinns hos medlemskommunerna. Verksamhet bör därmed anpassas till antalet medlemskommuner och utvecklas i dialog med dessa.

De åländska kommunernas verksamhet och ekonomi kommer indirekt att påverkas av den välfärdsreform som verkställs i riket från och med 1 januari 2023. För att säkerställa att förändringarna inte påverkar kommunernas verksamhet negativt bevakas förändringarna som kan ske i kommunernas beskattningsrätt och lagstiftning. Arbetet har inletts under 2022 men kommer att fortsätta de kommande åren. I dagsläget finns inga garantier för att ytterligare uppgiftsöverföringar kommer att ske.

Förbundsledningen

Ålands kommunförbunds främsta uppgift är att driva medlemskommunernas intressen enligt vad förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutar.

Med hänsyn till förbundets begränsade resurser bör intressebevakningen ske på ett effektivt sätt.

Minna Hellström fungerar som förbundsdirektör sedan 20 maj 2022. Övriga tjänster och funktioner sköts i form av köptjänster.

Remissinstans

Ålands kommunförbund fungerar som remissinstans för lagstiftning som berör kommunerna.

Ålands kommunförbund förutsätter att kommunerna alltid hörs inför lagändringar som påverkar kommunerna. Förbundet involveras i ett tidigt skede i lagstiftningsprocessen och ger utlåtanden och synpunkter för att lagstiftningen ska kunna utformas och förankras med beaktande av de åländska kommunernas verksamhetsförutsättningar. En förutsättning är öppenhet från Ålands Landskapsregerings sida kring initierade lagförändringar och övriga initiativ som berör kommunerna.

Ålands kommunförbunds prioriteringar är den kommunala självstyrelsen, kommunernas ekonomiska utrymme, den åländska lagstiftningen och rollen som kommunernas arbetsgivarorganisation.

Intressebevakning

Kommunförbundets intressebevakning omfattar bevakning av kommunala intressen gentemot i huvudsak landskapet, men även andra aktörer. Utgångspunkter för intressebevakningen är den kommunala självstyrelsen, kommunernas ekonomiska utrymme, den åländska lagstiftningen, generell utformning av regelsystem samt rollen som arbetsgivarorganisationen.

En av målsättningarna med samrådsdelegationen för kommunala frågor som fungerat sedan 2013 har varit att möjliggöra delaktighet i ett tidigt skede av lagstiftningsprocessen. Erfarenheterna av samarbetsorganet har inte varit odelat positiva och arbetet med att åstadkomma ett stabilt och förutsägbart förhandlingsförfarande måste fortgå. Ett nytt samrådsavtal tas fram från och med 2023.

Vid intressebevakningen är kommunförbundets målsättning att vara en agerande organisation genom att förhandla, ta initiativ, delta i det beredande arbetet i olika frågor, informera och ge utlåtanden. Inriktningen för arbetet är att gentemot landskapet svara för intressebevakning på det kommunala och förvaltningsrättsliga fältet i syfte att främja den kommunala självstyrelsen. Deltagande bör ske även i utvecklingsarbete som gagnar den kommunala verksamheten.

Rådgivning

Syftet med rådgivningen är att bättre ta tillvara den kunskap som finns samt att hjälpa till att fylla luckor i densamma, genom att till exempel förbättra den kommunala personalens förutsättningar att i samarbete med andra lösa de problem som möter dem genom jobbet.

Idag ger kommunförbundet konkret expertstöd inom allmän kommunal juridik, ekonomi och kollektivavtal. Verksamheten begränsas av den smala organisationen.

I rådgivningsfrågor samarbetar Ålands kommunförbund och kommunala avtalsdelegationen även med Finlands kommunförbund och det Kommunala arbetsmarknadsverket.

Samarbetet med Finlands kommunförbund som sker med stöd av avtal ska fortsätta att utvecklas och utvärderas under 2023.

Utbildning och kursverksamhet

Det inkommer sporadiskt önskemål från medlemskommunerna om att kurserna ska hållas, vilket Ålands kommunförbund responderar på i mån av möjlighet och omfång. Kurserna utformas utgående från de behov som kommunerna upplever och bör vara ekonomiskt självbärande.

I budgetförslaget för år 2023 har 5 000 euro reserverats för kursomkostnader, upplägget är att kursavgifter finansierar kostnaderna. Ålands kommunförbund ordnar kurserna i egen regi endast om ingen annan ordnar motsvarande kurser.

Under 2022 har Ålands kommunförbund etablerat ett samarbete med FCG, som för Finlands kommunförbunds räkning arrangerar svenskspråkiga kurser för kommunala tjänstemän. Samarbetet avses fortgå under 2023 och syftet är att gemensamt arrangera kurser eller seminarier som efterfrågas.

Skattetabeller och skatteberäkningar

Sedan 2016 har Finlands kommunförbund tillhandahållit skatteprognoser för de åländska kommunerna utgående från en anpassad modell av de prognoser som rikets kommuner kan beställa. Skatteprognoserna är uppskattade av kommunerna och utvecklingen av dessa fortsätter i dialog mellan Finlands kommunförbund, Ålands kommunförbund och kommunerna.

Kommunala avtalsdelegationen KAD

Den kommunala avtalsdelegationen är ett lagstadgat organ för avtalsfrågor inom kommunförbundet. Avtalsdelegationens uppgift är enligt 100 § kommunallagen, att på kommunernas och kommunalförbundens vägnar självständigt förhandla och avtala om anställningsvillkoren för kommunernas och kommunalförbundens tjänstemän och arbetstagare i enlighet med landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78) och lagen om kommunala arbetskollektivavtal (FFS 670/1970). Avtalsdelegationen kan även ge rekommendationer i allmänna anställningsfrågor och har hand om rådgivning och service till kommunerna och kommunalförbunden i arbetsmarknadsfrågor.

Ålands kommunförbund har skrivit avtal med Jomala kommun, som tillhandahåller tjänsten som avtalschef omfattande 60 procent av heltid genom en köptjänst, sedan kommunförbundet upphandlade funktionen år 2013.

Som avtalschef fungerar Jesper Strandvik, som är stationerad på kommunkansliet i Jomala.

Under pågående avtalsperiod arbetar avtalschefen kontinuerligt i den Kommunala arbetsmarknadsgruppen. Vidare fungerar avtalschefen som ett stöd för medlemskommunerna vid tolkningen av tjänste- och kollektivavtalen.

Förhandlingarna som skedde 2022 om de kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalen i riket var krävande och konfliktfyllda med flera strejker och förlikningsbud. För hälso- och sjukvårdspersonalen dröjde det till 3 oktober 2022 innan parterna kunde enas om ett förlikningsbud. Avtalsuppgörelserna i riket har en stor påverkan på de åländska avtalen ur ett referensperspektiv. Då de åländska parterna inledde förhandlingarna var stora delar av materialet från riket inte färdigställt. Kommunala avtalsdelegationen och huvudavtalsparterna kunde trots det enas om lösningar för hantering av detta enas om ett förhandlingsresultat den 25 oktober 2022. Förhandlingsparterna arbetar för tillfället med att slutföra handlingarna. Avtalen är i kraft till och med 30.4.2025 (avtalsperioden 1.4.2022-30.4.2025).

Omvärld

Nuvarande inflationstakt och ett ökat kostnadstryck är faktorer som generellt påverkar ekonomin och arbetsmarknaden. Omfattningen av följderna är svåra att förutse.

De tjänste- och arbetskollektivavtal som förhandlas fram på Åland idag har ett tydligt samband med de avtal som förhandlas fram i riket. De offentliga finanserna på Åland är idag ofrånkomligen beroende av läget i riket.

De avtal som förhandlas fram för den offentliga sektorn i riket är till stora delar en produkt av de finländska industriernas avtal. Exportsektorns avtal indikerar vilka medel som kommer att finnas för fördelningen av de medel som tillfaller den offentliga sektorn och i slutändan kommunerna i riket. Detta har en direkt påverkan på de avtalsunderlag parterna på Åland förhandlar kring.

Med detta som bakgrund följer kommunala avtalsdelegationen resultaten av förhandlingarna i riket. Kommunala avtalsdelegationen ska slå vakt om de åländska särdragen under en period präglad av ekonomisk osäkerhet. Det är därför viktigt att kommunala avtalsdelegationen fortsätter sin strävan efter att stärka den egna organisationen genom att fokusera på kärnverksamhet, pragmatiskt arbete och fakta. Kommunala avtalsdelegationen eftersträvar effektiva förhandlingar.

Avtalsförhandlingar

Avtalsuppgörelsen är tre år lång. I avtalen finns flera uppgörelser där avtalschefen i arbetsgrupper med representanter från huvudavtalsorganisationerna utreder och tar fram material för vidare behandling. Under avtalsperioden ska parterna enligt avtalet också ta ställning till och enas om saker som justeringsnivåer och precisering pottfördelningar.

Organisation

Det finns utmaningar med nuvarande organisationsform med endast en tjänsteman då behoven hos kommunerna ökar. Vidare blir små organisationer som denna ofrånkomligen personberoende. Detta hanteras genom en tydlig avgränsning av uppdraget med fokus på kärnuppdraget. Ett befintligt brett och kompetent nätverk är också en viktig faktor som gynnar nuvarande organisationsform. För att bibehålla och öka kunnandet kring arbetsmarknadsfrågor i kommunerna ordnas bland annat kurser i samarbete med Finlands kommunförbund och vid behov övriga externa leverantörer. Under 2023 bedöms behovet kring kurser och utbildningstillfällen främst gälla avtalsuppgörelserna i de nya avtalen.

Nettokostnaden för avtalsdelegationen för 2023 är budgeterad till totalt 82 500 euro, med beaktande av indexjustering som enligt avtal görs i januari. 33 300 euro (40%) fördelas på kommunförbundets medlemmar och återstoden på Mariehamns stad och Jomala kommun enligt nu gällande fördelningsunderlag.

Budgetens bindningsnivå

Ålands kommunförbunds budget har ett gentemot förbundsstämman bindande nettoanslag motsvarande kommunernas generella betalningsandelar (kommunandelar).

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING

	Budget 2023	Budget 2022
Verksamhetens intäkter		
Kommunandelar	232 500,00	240 650,00
Övriga försäljningsintäkter	5 000,00	5 000,00
Verksamhetens intäkter	237 500,00	245 650,00
Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader		
Löner och arvoden	-90 500,00	-99 500,00
Lönebikostnader		
Pensionskostnader	-17 300,00	-19 500,00
Övriga lönebikostnader	-1 300,00	-1 850,00
Personalkostnader	-109 100,00	-120 850,00
Köp av tjänster	-120 850,00	-115 550,00
Material, förnödenheter, varor	-3 450,00	-3 250,00
Övriga verksamhetskostnader	-3 600,00	-6 000,00
Verksamhetens kostnader	-237 000,00	-245 650,00
Verksamhetsbidrag	500,00	-
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter		
Finansiella intäkter och kostnader	- 500,00	
Årsbidrag	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens underskott	-	-

Förklaringar

Budgeten för 2023 utgår från föregående års nivå med beaktande av förväntade kostnadsökningar och -minskningar.

Budgeten har balanserats enligt kommunandelar om 150 000 euro (164 250 euro 2022) för Ålands kommunförbund, 82 500 euro för KAD (76 400 euro 2022) och 5000 e för Kurser (oförändrat). Kostnader om 237 000 euro (245 650 euro 2022), verksamhetsbidrag om 500 (0 euro 2022) och årsbidraget 0 euro.

Beräknade kostnader för samarbetsavtal med Finlands kommunförbund 8 500 euro har beaktats.

Prissättningsgrunderna för prestationer föreslås enligt principen om krav på självbärande, men med utrymme för överskott i enskilda evenemang och projekt.

Driftsbudget

Kostnads/intäktsslag	BU 2022	BU 2023	+ / - €
Kommunandelar	240 650	232 500	- 8 150
Kursintäkter	5 000	5 000	-
Personalkostnader Löner och arvoden	- 99 500	- 90 500	9 000
Personalkostnader Lönebikostnader	- 21 350	- 18 600	2 750
Köp av tjänster/kundtjänster	- 115 050	- 120 850	- 5 800
Material	- 3 500	- 3 450	50
Lokalkostnader samt övriga kostnader	- 6 250	- 3 600	2 650
Totalsumma	0	500	500

Förklaringar

Personalkostnader inkluderar förutom löner även arvoden till förtroendevalda, sociala avgifter, företagshälsovård samt reseersättningar. Lokalkostnader inkluderar förutom hyreskostnader även lokalvård, värme, el, vatten, inventarier, försäkringar med mera.

Kommunernas andelar

Den totala budgeten för 2023 minskar något jämfört med 2022.

Utslaget per kommuninvånare i medlemskommunerna uppgår kostnaderna för Ålands kommunförbunds verksamhet till 11,50 euro/invånare (8,92 euro/invånare 2022) och verksamheten för KAD 2,74 euro/invånare (2,54 euro/invånare 2022).

Kostnaderna för KAD justeras enligt konsumentprisindex för Åland.

Kommunandelar för Ålands kommunförbund och KAD

Kommun	ÅKF	KAD
Kommunandel Brändö	6 121,57	1 346,21
Kommunandel Eckerö	10 684,98	2 381,14
Kommunandel Finström	29 995,00	6 668,83
Kommunandel Föglö	6 211,25	1 378,61
Kommunandel Geta	4 911,01	1 107,14
Kommunandel Hammarland	17 327,62	3 869,63
Kommunandel Jomala		14 728,35
Kommunandel Kumlinge	3 661,56	812,14
Kommunandel Kökar	2 415,90	539,89
Kommunandel Lemland	24 716,62	5 489,71
Kommunandel Lumparland	4 418,57	980,33
Kommunandel Saltvik	21 969,71	4 866,45
Kommunandel Sottunga	1 159,32	257,82
Kommunandel Sund	11 504,74	2 559,41
Kommunandel Vårdö	4 902,14	1 096,13
Kommunandel Mariehamns stad		34 418,18
Summa Ersättningar av kommuner	150 000,00	82 500,00

Ålands kommunförbunds kostnader fördelas enligt $\frac{1}{2}$ skattekraft och $\frac{1}{2}$ befolkningsantal för de 14 medlemskommunerna. Kommunala avtalsdelegationens kostnader fördelas enligt samma princip för alla kommuner i landskapet.

Kommunandelarna faktureras i tre rater (januari, maj och september).

Övriga intäkter

Kursverksamheten planeras som huvudregel vara självbärande, det vill säga att kursintäkterna täcker kostnaderna för att arrangera kursen.

I brist på säkra indikatorer om förändringar i kostnadsnivåer framöver förväntas en ökning av kostnader och intäkter om 1 % för verksamhetsår 2023 och 2024.

Organisationsstruktur

Förbundsstämman 2020 - 2023

Förbundsstämmans ordförande	Niklas Eriksson, Föglö
Förbundsstämmans I viceordförande	Anders T Karlsson, Hammarland
Förbundsstämmans II viceordförande	Johan Lindholm, Sund

Kommun	Ordinarie representanter	Ersättare
Brändö	Jörgen Gustafsson Klas-Göran Englund	Tommy Öström Marja Tuomola
Eckerö	Anders Svebilus Jan-Anders Öström	Rune Söderlund Sven-Erik Carlsson
Finström	Roger Höglund Lene-Maj Johansson	Åke Mattsson Mathilda Blixt
Föglö	Niklas Eriksson Gun-Britt Gullbrandsson	Beatrice Sjöberg Kim Tähtinen
Geta	Kjell Berndtsson Göran Gottberg	Gunnel Henriksson Gun-Britt Lyngander
Hammarland	Lars Häggblom Anders T Karlsson	Anne-Maj Mattsson Niklas Danielsson
Kumlinge	Mia Hanström Torbjörn Engman	Sören Henriksson Stefan Sundman
Kökar	Johan Rothberg Christian Pleijel	Peder Blomsterlund Inger Bodmark
Lemland	Gun Holmström Mathias Sandberg	Jenny Broman Danny Lindqvist
Lumparland	Pia Eriksson Brage Willhelms	Robert Williams Tomas Mörn
Saltvik	Mathias Johansson Runar Karlsson	Rosa Salmén Runa-Lisa Jansson
Sottunga	Björn Rönnlöf Göran Stenros	Bertel Eriksson Taija Eriksson
Sund	Dorita Lindholm Johan Lindholm	Mats Ekholm Linda Nordmyhr
Vårdö	Fanny Sjögren Anders Englund	Matilda Eriksson Mikael Lindholm

Förbundsstyrelsen 2022 - 2023

Ledamöter	Ersättare	Region
Gun Holmström, ordförande	Julia Lindfors	Södra Åland
Sven-Anders Danielsson, viceordförande	Per Lycke	Norra Åland
Pia Eriksson	Lars Häggblom	Södra Åland
Ann-Sofi Stjärnfelt	Susanne Fagerström	Södra Åland
Kennet Lundström	Björn Rönnlöf	Skärgården
Rosa Salmén	Henry Lindström	Norra Åland
Kjell Berndtsson	Dorita Lindholm	Norra Åland

Avtalsdelegationen 2020 - 2023

Ordinarie	Ersättare	Region
Christian Nordas	Tuula Mattsson	Mariehamn
Ulla Andersson	Jill Fredrickson	Mariehamn
Henrik Häggblom	Sari Hautamäki	Mariehamn
Dan Lindblom	Anders T Karlsson	Södra Åland
Berit Hampf	Per Lycke	Norra Åland
Kerstin Lindholm	Susanne Öström	Skärgården

Revisorer

Ordförande Robert Lindfors
Tage Silander, GRM

Personalorganisation 2023

Kommunförbundets verksamhet leds sedan maj 2022 av förbundsdirektör Minna Hellström.

Funktionen som avtalschef sköts som en köptjänst från Jomala kommun (motsvarande 60 procent av heltid) och innehas sedan april 2017 av Jesper Strandvik.

Bilaga – Prognos för kommunandelarna år 2023

Fördelningen av kommunernas andelar till Ålands kommunförbund år 2023

Kommun	Invånare	% invånare	€ per inv	% invånare	€ per inv	Skattekraft	% skattekraft	€ skattekraft	% skattekraft	€ skattekraft	Totalt	Totalt	Andelar	Rater
	ÅKF	ÅKF	ÅKF	KAD	KAD	ÅKF	ÅKF	ÅKF	KAD	KAD	ÅKF	KAD	Totalt	Totalt
Brändö	449	3,4 %	2583	1,5 %	615	10 997 754	4,7 %	3 539	1,8 %	731	6 122	1 346	7 468	2 489
Eckerö	958	7,3 %	5511	3,2 %	1 312	16 080 377	6,9 %	5 174	2,6 %	1 070	10 685	2 381	13 066	4 355
Finström	2 603	20,0 %	14974	8,6 %	3 564	46 684 047	20,0 %	15 021	7,5 %	3 105	29 995	6 669	36 664	12 221
Föglö	526	4,0 %	3026	1,7 %	720	9 899 919	4,2 %	3 185	1,6 %	658	6 211	1 379	7 590	2 530
Geta	511	3,9 %	2939	1,7 %	700	6 127 137	2,6 %	1 972	1,0 %	408	4 911	1 107	6 018	2 006
Hammarland	1 599	12,3 %	9198	5,3 %	2 189	25 265 074	10,8 %	8 130	4,1 %	1 680	17 328	3 870	21 197	7 066
Jomala	5 386			17,9 %	7 374	110 571 822			17,8 %	7 354		14 728	14 728	4 909
Kumlinge	307	2,4 %	1766	1,0 %	420	5 891 104	2,5 %	1 896	0,9 %	392	3 662	812	4 474	1 491
Kökar	225	1,7 %	1294	0,7 %	308	3 485 744	1,5 %	1 122	0,6 %	232	2 416	540	2 956	985
Lemland	2 114	16,2 %	12161	7,0 %	2 894	39 021 858	16,7 %	12 556	6,3 %	2 595	24 717	5 490	30 206	10 069
Lumparland	372	2,9 %	2140	1,2 %	509	7 081 716	3,0 %	2 279	1,1 %	471	4 419	980	5 399	1 800
Mariehamn	11 705			38,8 %	16 025	276 533 878			44,6 %	18 393		34 418	34 418	11 473
Saltvik	1 806	13,9 %	10389	6,0 %	2 473	35 991 229	15,4 %	11 581	5,8 %	2 394	21 970	4 866	26 836	8 945
Sottunga	101	0,8 %	581	0,3 %	138	1 797 341	0,8 %	578	0,3 %	120	1 159	258	1 417	472
Sund	1 007	7,7 %	5793	3,3 %	1 379	17 752 060	7,6 %	5 712	2,9 %	1 181	11 505	2 559	14 064	4 688
Vårdö	460	3,5 %	2646	1,5 %	630	7 011 349	3,0 %	2 256	1,1 %	466	4 902	1 096	5 998	1 999
Summa	30 129	100 %	75000	100 %	41 250	620 192 410	100,0 %	75 000	100,0 %	41 250	150 000	82 500	232 500	77 500